

IM68a xadija , (31:21)
Abdul Gadir Adum Suleiman

<I> usumki mine
 <X> uşumi xadija,
 <I> waldooki ween
 <X> wuldooni hineen bas,
 <I> hineen da ween
 <X> hineen fi nejeriya,
 <I> ween fi najeriya
 <X> aa nijeriya ween, hineen fi
 <D> guuli kan madiide kula jibiha
 <I> wildooki ween
 <X> wildooni hineen bas aa (0:32)
 <I> fi yerwa
 <X> aa
 <I> kuburti ween
 <X> kubur hineen bas
 <I> yerwa
 <X>aa
 <I> nafarki šunu
 <X> wulaad abu ʔisé,
 <I> min am̄mki be abuuki
 <X> ʔam̄mi hemmaadiye abuyi ʔisaay,
 <I> bala al luqa l arabiye tilkallame luqaat yatu
 <X> balkallam luqqa hausa, haw balkallam borno, xalaas, (0:57)
 <I> keef alallamti kalaam borno
 <X> al borno da, a allamta fi lokól ma fi l magaranta maa al iyaal bas,
 <I> maa l yaal yaani min al
 <X> al giraaya
 <I> min al garaaya
 <X> aha ,
 <I> garrooki kalaam borno
 <X> garroona baʔno wa hausa, kulla ašan nilʔallam nistaamala maʔa an naas, al bee wa aš
 šərá má an naas, mm (1:18)
 <I> kalaam al arab tuktubi
 <X> aʔa ma bagdar baktub, bagdar amma ma gareet bileen ma bagdar baktub
 <I> gareeti fi s sangaaya
 <X> aa
 <I> ween
 <X> hine fi maiduguri aiyeʔ, al giraaya,
 <I> as sangá da keef
 <X> al gəraaya
 <D>al giraaya, keef hu ma biarif as sangá, waşşəfiha leeya (1:42)

<X> as sangaa di, al fagiir ma gaid wa be maajəriina, wa al bigəri bišuufú, wa al ma bigəri kula bišiifú?, wa yatu kula kan naadim bigəri da kan bidoor le hana d'amá hana nafsa ille bizeyyin nafsa ziyaada min an naas, naadim kan bagəri kulla, ale hajta, inta kan tagir kula, ale raaşak,

<I> biyaad'uuku kutub walla

<X> aa, hi yad'uuna kutub le nafisna walla mişil naktub le al faqiir ke, walla? (2:15)

<I> induku loo

<X> aa indina loh,

<I> šunú taktubu fooga

<X> naktub be dawaaya wa l qánam , ad dawaaya wa al qánam ,

<I> šunu al qanam

<X> al qánam, al gánam,

<D> al qalam saafi

<I> inti tammeeti siniin kam fi s sangaaya

<X> ana di ke da, awal da gaid nigiri fil lokól, fi l madarasa da al magaranta da, wa baadeen min baad ke, gaalo ke kan gareena kulla ma namšu naguru barra, kan xalli naguru giraaya, ašaan kaamil lena ş şála?, kan xalaas salloona kula gareet fi l giraaya mişil baʔad tałaata sana, ke da gareet (2:50)

<I> yaani inti awwalan gareeti fi l makaranta

<X> aiyé gareet fi l magáranta,

<I> baadeen

<X> baadeen kan ašaan kan

<I> kammalat min al madrasa

<X> ma kammaltaha , beet arba xalá xalleetta,

<I> xalleetiha

<X> aa gaal nagiri al qurʔan, ašaan bamfa maana gaal le ş şála kádar le naadim borehhił ,

<I> d'awwalti fi s sangaaya

<X> aha indí siniin tałaata ke nisey,

<I> baadeen xalleetí

<X> xalleeta, aiye xalleeta wa azzawáj, (3:20)

<I> inti hassa ween gaayde fii raff yatú

<X> gaade fi l beet di bas,

<I> inti kula kuburti fi gamboru

<X> kubúr hineen bas fi gambaru bas,

<I> ahalki ammki wa abuuki min tóraab yatu

<X> ammwí, abuyí fi kérénooya, (3:40)

<I> humma kula gaaydiin, mala inti jiiti hineen

<X> ana, awal da, abuyi gait hineen, aaa, awal da hu kullu gait hineen, hau hassa ka šaaf al magad hineen ma bimfa, kan hawwal hinaak máša gáad maa bágara wa maa zarra, (3:55)

<I> malá geʔedti

<X> ana azzawáj, zowwajooni,

<I> kaal ma gaʔadti barra

<X> ma gaʔát , xad'ár lohumi as sana bas mašeet šiftuhum wa jiit,

<I> temši wa turuddi

<X> aa

<I> keef tišiifi al magad qaadi

<X> aa hélu marra wahid , ziyaada min híne kula, lában , ruwaaba, gaš šúqul ke mafi da mafi, šunu kula fi bas, ahalá min najeriya ziyaada, aaa (4:29)

<I> temši katiir walla

<X> aa fi s sana nemši marra wahid, núgot miši misil isbəʔeen ɬalaata , wa náji,

<I> temši wa tugoodi fi beet

<X> walla géš, aiye nigoot fi beet aɬuyi ammí maa abuyí kula gaadiin sáwa,

<I> ma temši ?

<X> benši, benši benši, niteerbu, wa nahártu, wa nišiifu ad darraaba di kan be geš maʔá kula nəmərgú, hau nušuufu al qalla keef, kinni ma fájar nimši nušuuf az zar bas, aha (5:07)

<I> qaadi, keef tihartu

<X> al xidime di, keef nahártu walla kef kef, (5:17)

<I> aiwa

<X> nahartu,

<I> be šunu

<X> be kadanka, nahartu barbaré, másar , dúxun , aa

<I> taxadam bi l buriyye

<X> barbaré,

<I> bəriyye

<X> bəriyye, farkiye, sey, aiwa farkiye kula fi, al firkiye da ma al xariif kan faat, aa (5:45)

<I> inti kula tamši

<X> aa banši, banši

<I> keef tusowwu

<X> al bariyye di,

<I> keef al bəriyye wa l gooz šik

<X> al gooz, da, al gooz, al gooz da ašaar bitérbu teraab, al bəriyye di, bišubbu díga, fi l beet, al qalla bádát tabzur, ayé xalaas bimšu, (6:02)

<I> ad diga fi l beet

<X> aa ad díga da, bušubbúu, mišil kan indak leek bikaan fil beet kula, ašaan kan teerabtaha barra da al qánam baakuluua da, kan indak bəkaan ke taʔarfa ma biséy lék baʔuuda da, xalaas tašubbaha , yam bázarat, xalaas təšiilú, tumšu z zer, da bankut, bitubus, da bidfun, da bəšúbb alme, tittaabu ke, yaman waxt bikaan iyiiu təgabbəlu tǰjú al beet, talqaddu, baʔad al qáda , kan al ášar kula kan tágdaru tamšu kan ma tagdaro kan xalaas, mmm (6:31)

<I> induku bágar

<X> mm indina, índina bágar indina qánam , šunu kula índina, jidaad, šúqul ke ma indina da mafi, gumuri fi, hamaam aa

<I> al gumuri šunu tusowwu beehin

<X> al gumuri, ha ma naɬaافت al beet, hu kula ma d'eer bas, mišil al heewán, namfa ziyaada hu zaata mišil aj jidaad bas, kan dawwar taɬba hau kan ma dauwarta gaid maak fi l beet (6:58)

<I> taɬbahiihin

<X> aʔa baɬbáa raajil, al gumuri sei, baɬbáa raajil, ar raajil bas baɬbaha seyí,

<I> taakuluuhin

<X> naakulú, aa

<I> jidaad kula fi

<X> jidaad kula fi, aa (7:18)

<I> sareeti be l bágar

<X> sareet ,

<I> kula qaadi fi kirenaawa

<X> aa,

<I> keef tisawwu

<X> as sára di, ha al bágar mašaát, taab?iin bakant al géš, fájir min fakkoohin da hina bigummam bumúrgan, wa inta tab?iin , kan lígan hine bidangiran baakulan, kan mašaát jaay baakulan, haw kan banšu ale talaaf an naas, tarjaahum warra min talaaf an naas, mišil an naas miteerbiin hu ke da, kan xalleethin idissan ma bijiiban leek aš šer, (7:47)

<I> kam yoom

<X> mina yoom tineen yoom talaata kula nemšu bas,

<I> yaani intu jamí, waade bas

<X> a?a al ?iyaal bas bulummu, al iyaal da bulummu da, naadim al i?yaala tineen wa ta?aata , yoom, min sayiir bətəlummu waid waid min abbahatku intu ta?aata , tašroho be l bagar al yoom ambaakir, dool kula bugummu búsaró , be l yoom, a be tur,¹ (8:12)

<I> bagarku kam

<X> ma kede hasabtuhum , ma hasabtuhum, koomiin, koomaat, mm katiiraat, (8:24)

<I> qanam kula

<X> qánam kula al iyaal bísrahu behin, ad dugaag, iyaal ad dugaag bísraho be l qánam wa bəsrəho be l ejjaal ,

<I> weenu al hayyin, as sara be l bagar

<X> weenu al hayyin, a kula wahid , assa?iye di ma máše tíhit , kula al biti??íb da ille bágara, al qanamaaya di kan gul laha cal kula təgabbil, amma al bagara di kan ma jareet mašeet leha da walá tigabbil, aa bitamši bas, ille kan mašeet gabbaltaha inta, amma al qánam da kan ba?iit kula kan gul cal da bigabbilan, da bas, (9:01)

<I> misil saraariik

<X> ma šif ma šif

<I> mašaakil

<X> ma šif ale ke da mašaakil bilén ke da maafi, saqiir saqiir kula bišiil bísəra bíji , mafi ši, (9:20)

<I> timšu ba?iid

<X> kan al geš mafi da bumšu ba?iit , min al beet min al hille, wa kan gaš fi gariib ye gariib bas baakulu naaum ušura bijiibhum, bikaan mišil ba?ad azahar² kulla naadim bijiiphum ,

<I> ?

<X> ha ar raajil gaa?it hineen da, (9:44)

<I> hu kula arabi

<X> aa hu kula axuyí, ana maa da axaiyaan iyaal emaan šayaya, abú ma abuyí da, axaiyaan iyaal ?amm, abbaahaatəm šik šik, aa wa zawwajoonaa,

<I> hu min qaadi

<X> gul leek ke, abú da, abú hana zoojí da, wa ma?a abuyi da, iyaal amm,

<I> fihimta, amma hu kubúr ween

<X> hu hu kúbur hinaak, amma ja híne, hu kúbur hinaak, wa gabbal gamma ja hineeni, (10:16)

<I> hu kula budoor magad al hille

<X> bidoor al maqad híne hu,

<D> tajjaari

¹ Tur, “turn”, be tur “in turn”; turak “your turn”.

² = duhur “evening”

<X> aa tajaari, bisaafir be l bágar wa béji , hu gaayid hine,
 <I> bisaafir bibi bagar fi enuugu
 <X> fi ummuaafiya fi unkáa ween kula binši bis, bikaant as suug bas binši, bágar da bibiihin
 min as suuk wa bišhan³ fi l watiir buwaddi,
 <I> watiir kabiire
 <X> aa al watiir al kabiiré,
 <I> bimši wahada aw be rufuugaana
 <X> kan yaam inda rufugaan kula bimšu, hau kan yoom wahide kula binši bis, (10:56)
 <I> inti mašeeti maa
 <X> a?a ma mašeet, a?a ma bukun, ašaan aniina al mára ma tísaafir ma ar raajil,
 <I> kan ligiiti fursa timši maa
 <X> a?a kan gaal nemši da, nugoot, al mára maa taab?e zoolja ween kula temši bas, (11:14)
 <I> kaddeeti
 <X> aa nakut, nakut ween kula nemši?,
 <D> gaal ke timši le awke dél wa
 <X> a?a ma mašeet,
 <D> tidoori timši
 <X> ha bemši, bemši, kan ligiit da bemši
 <D> kan hassa gaal leki taali nemši le awká nugoot da timši sei,
 <X> benši, kan an naadim gaal bəwaddiini,
 <D> aa (11:39)
 <X> aa, bemši bas bakaan waddaani bis, ašaan naadim ga?it saakit da išiiif be ena mi axeer wa,
 mm, naadim imši išiiif al bálad da kéf išiiif al bálad da kéf, naadim kan ma buruux da řaasa wal
 binfáti (11:50)
 <I> kaddeeti katiir
 <X> ma kaddeet katiir , ma kaddeet katiir , min maiduguri, kəroonaawa, gamború angala
 xalaas, ma mašeet ween kula (12:03)
 <I> kamaruun
 <X> mašeet kamaruun, aiye mašeet ac caad kul kula wahid šifta,
 <I> njammeena, keef njammeena
 <X> anjammeena kula d'aybe, hille d'aybe,
 <D> an naas bilkallamo kalaam al arab,
 <X> aa arab bas, raad'iin ke mafi,
 <D> hausa mafi ke
 <X> ayni luqqa kula tilkallam arabi bis, ayni luqqa kula tilkallam arabi bas fi anjammena da, ke
 mašeet šifta da, (12:28)
 <I> tiwaddi naadim le təraab yatu fi najeriya kan budoor bil?allam kalaam al arab
 <X> kan bədoor bilkallam kalaam al arabi, bidoor bilkallam kalaam al arabi da, řaafi da sey ac
 caad řaafi,
 <I> fi najeriya
 <X> fi an najériya ke da, al árab da, ke da sey ma, ma rux hille aaxəra da ma baarfa sei, amma
 kironaaya hillinna di, yatu kula ilkallam arabi bas, walla gul kéf, yatu kula ilkallam arabi bas, aa
 , walla kan mafi kan daar hiil aiya habbaaba dool di, nu marte, nu marte kamzomo, hu kulla
 tilkallam arabi ziyada, di bikaan immití xut abuyí gaade hineen, da kula (13:37)
 <I> fi s suug tilkallamo ayy luqa

³ *šahan* “load goods in quantity”, in this case, the usual case, cattle.

<X> a a kan siid al bé?e luqquta arabiye, balkallam leiya arabi, kan luqquta hausaaye balkallam leiya be hausa wa kan luquta birnaaye balkallam laiya be al borno be al kalaam al aarfinna bas (13:53)

<I> kan ma aarfa an naadim bilkallam ayy luqa

<X> kan ma baarfa da, balkallam leiya be luqutí bas, kan gaal leiyi ma baarif gabul ana barud le luquta, amma kan ke šifta da, ma balkallam le be luqud al hausaay walla luqut al birnaay ke da, buguul ley kis xallini bafuut, kan gaal lai (14:26)

<D> a?a kan mašeeti le s suuk, hau šaaf xuruski deel, hau šaaf šaluufikki⁴ da, sai bíyarif inti arabiye, sai dada bilkallam leeki be l arab (14:34)

<X> be l arab, be l arab hau šaba kan hu haadi ana kan dawwart al,

<I> ??

<X> da gul leek leek nuguul leek ke, be kam, a ana ma aana ma basəmaa , a?a ma balkallam leiya be ar ruđ'd'aana, balkallam ley be be l arabi, baguul leya zabbuun, al xumaam da be kam, buguul lei, maafi, maafi arab, hu baguul leiya mafi arab da inta šunu, buguul leiya a?a mafi bis, mišil ma baarif , xalaas balkallam leiya be luqqa al hausaaye, ta?arif hu kan aarif hausa xalaas nastaamalu al bee, kan ma baarif hausa, kan balkallam leiya be al borno, ašaan najériya di ille al borno hau ille al hausa, as suug da (15:26)

<D> amma katiir min iyaal as suug da sai bi?arfu al arab

<X> biyárfu, al yoom da katiir min yaal as suuk da, ya al yóruba, yəi al ibo yə šunu kula yirfo al arab, ašaan min al bee wa aš šira da, cat írfo al arab,

<I> fi l beet tilkallamo ayy luqa

<X> balkallam arabi bas,

<I> indak yaal (15:49)

<X> indi walad waahid , hasa inda tisa šáhar

<D> bada bilkallam tilkallami leiya be šunu (16:01)

<X> hasa da, kan misil billammas šuqul kulla hai agoot saakit, balkallam leiya be luqqa arabiya bas, kan mišil hasa ma bihaabi, kan máša bilimm šuqúl kula baguul leiya isa agoot saakit, balkallam leiya be al arabi bas, kan bədoor kula haak alme ašarab, kan dawwar ke, mišil gaade baakul kula hau bišiiifni kula, baguul lei band'iik taakul wa, balkallam la be arab bas ma balkallam leya be ayni luqqa kulla, ašaan hasa kan gamma kula bisəma al luqqa al arabiye gábul , kan máarak aš šaari isma ar rəđ'd'aana (16:25)

<I> been hawsa wa borno wa arabiye yatu fiihin gaasiye

<X> al gaasye ille al arabi, aa al gaasye ille al arabi

<I> agsá min borno

<X> aksa min kalaam borno, amma al hausa ma l borno da al borno áhayan ,

<I> mala

<X> ana bašiifa áhyan hu bas, ašaan al hausa da, simiita ajala kula, mišil al borno da, al borno ma dawwarta, yam dawwarta da, d'awwaali bas simiita ajala ajala sei, wa waqitna da hasa min gammeet, fi najeriya lahaddi sa?inna assaa di, kula, kalaam wahid min hausa da ma bagdar bafannida sei, wa min al borno da ajala bas simiita , al gaasiye al arabi bas al gaasiye (17:22)

<I> which lg most difficult for foreigner

<X> kan, kan dawwart al hawsay, kan dasset fooga niitak til?allama , hau borno kula kan dawwarta dasset fooga niitak da tilellema , ašaan al luqqa al ma saamiha da weenu kula kan dawwartaha da tilgaaha ajal , (17:49)

<D> yati al hayne,

⁴ A lower lip decoration, blackened by .

<X> al hayne da, al hayne ille al hausa, al hausa da hayyin, ašaan hilta sei di, yatu kula al gaaʔit hausa, al maaši hausa, walla gul kéf, naadim bilkallam leiya kalaam aaxir mafí, ar radʔdʔaani kan ja kula bilkallam hausa, ma bígi zeí ac caad, ac caad hassa kan ayni radʔdʔaani ja kula, ille ilkallam arab tauwali bis, ayni radʔdʔaani ja kula bilkallam arabí tuwaali bas, amma min, hassa nijerya ke da, ween kula naadim bilkallam hawsa bis, kan mára kan raajil kan fi s suuk kan fi l beet kula ille hausa bis, al hausa bis al áhayan, (18:23)

<I> ?

<I> fi njameena

<X> ille al arabí, ašaan kullu bis, naadim da kan radʔdʔaani kan ja kula kalaama arabí bis an najeriya, aa, aa, aa,

<I> munazzam

<X> munazzam, ayé, naas da ayni šúqul kulla kan, kan dasso fooga niyithum da, wa dʔalagoohum da ma maašiin bas,

<I> šunu isim al kloob da

<X> al klob da, ma al mallama, (19:04)

<D> ušama ke šunu, binaadú šunu

<X> al haya, al haya klob,

<I> inti kula temši

<X> aʔa ma benši, ana indi zooj ma bixallini bemši, amma humma bimšu,

<I> šuqulhum da šunu

<X> šuqulhum da mallamma, šuqul mallamit ř řaas, bilimmu nafíshum humma kulla, ašaan, bubgo, busowwu al hurriye fi řaašsum , walla ma da, aa bulummu ašaan birfao nafíshum fook, bujuubu al hurriye le nafissum , (19:34)

<I> hurriyye le mine

<X> ambeenum hau ambeen ar radʔdʔaana, aa ašaan yatu kula yikřub, radʔiinta be š šáraf, aa hassa al arabí kulla bišerrif nafsa gabul bišarrifú, wa ar radʔdʔaani kulla bišarrif nafsa gabul bišerrifú, humma kulla ma bisauwu aš šáraf le nafíshum , aa, ašaan da bas, (19:54)

<I> ma mašeet le l malamma

<X> ma mašeet, ma xallooni mašeet

<I> fi muře fi l klob da

<X> fi, ajmal an nuswaan katiraat bənšu, induhum , mine kula induhum bis aa, kan naadim bidoor benši buktub nafsa, békoon miné kulla biharrir nafsa, kan naadim ma bagdar bamši kulla gaʔid , (20:19)

<D> waadaat da kan zoojiin gaal ma binšan kulla binšan sei

<X> binšan binšan

<D> finšaan aa al, wahade fiihin di, maaxide leea birnaay, hau taxadim fi watabaad, arabiyé, ha gaalo leeha ke aniina dʔalabnaaki, ašaan tiji tibge ak kašiya, fi lub an naas, ana kulla waahid, muhammad kaafi hau hi, hau gide kula be bit waade amina arbaa, ha hu raajilha gaal mafí muškila naasku bulummu da inti kulla maši aduxuli fi lubbuhum , hau jaat

<I> hu bornaay

<D> hu bornaay, wa jaat, jaat gaʔadna al naasna sowweena al malamma, al maal ʔaddeenaa, kammal gabul, mášat , (21:05)

<X> amma inta al malamma bisey šunu,

<D> mm

<X> bisey šunu

<D> bisawwuua sai le lamma řaas hana al arab, le huriyíthum , (21:14)

<X> hassa busowwú ween,

<D> le qašimhum cat bubga wahid

<X> ašaan qašimhum bibga wahid ayyé, ze ma hassa as siyaasa al bəsowwu di, ma al borno kulla maʔa al borno ahalhum , wa ar radʔaani al axir kulla maʔa ar raɗaana ahala , haa da bas (21:27)

<I> fi sayaasiyiin fi haya šaba en ar si

<D> al hayá di, hassa, ma gaalat ad diffe yatú at tuduxul foogha , amma, baagi kula bubga buduxulu enarsi, (21:48)

<I> en ar si walla

<D> aa hu, šaba siyaat al haya al kubaara dool da kan gaalo aduxul fi bikaan, aniina aš šabaab, kan gulna náduxul, nádxul, kan šifna ke, humma ma induhum ših walla humma bidooru lehum maal walla ke, dada, ma nudxul maʔaahum , amma, kabbaríye hine al haya dool da katiir minhum da, taabʔiin al maal, bəlummu raas an naas bulummu raas an naas hau binšu le biguulu le siyaad al maal ke aniina da an nidawra, da an nidawra, ha da kan intu tudussu an naas, bisowu leena, bišiiluuk biriiduuna aniina haadi da, aniina niseyi leeku šunu kula al gultu, yowa, dada, bíju biguulu al arab bilimmu naas hiné biladeega al bulamayaat, al lawanaat, cat bulummuuhum , mi cat jo a (22:31), ha dada intu al arab da, nigiiif cattina bikaan wahid , ha nitaba filaan, amma fiya huda da, aa naadʔiiku al bikaan da, naadʔiiku al bikaan da naadʔiiku al bikaan da, šifta, naadʔiiku al bikaan da naadʔiiku al bikaan da, hau dada bugoodu, aa šaba fi, sana miya alf miʔa tisa miya wa talatiin da, aš šúqul as sauwó da, al arab cat lammo raassum , haw wufko, humma alfaɗɗalo da ille biddaawaso biddaawaso biddaawaso arabi ke ma máša dáxal fi lubbuhum, taani, al borno, jo le l arab, gaalo aniina nidoor nilum maʔaaku , hau al baabuur, haw al goozá hau ke be naas hine futuskum, kula, jo, gaalo aniina nidoor nulum maʔaaku , al arab šaafo ke, humma dool da, kan aniina daxalna da, yaatu, al biaawúnna , borno dool da, kan daxalna kula ambaakir buguulu maaəm arfínna, ma biʔaawəniina,⁵ ašaan da, aniina nimši nilim fook, naas hine, biyú, haw naas goozá naas futuskum, a manóriti,⁶ dada, fiya huda šaalo, mášo lammo foog maynoriti, hau humma al maynoriti kula gaalo al arabi ke kan arabi ke bubga gumna, kan birnaay, man nidawra, laakin kan arabi da, aniina nidawra, nidis, al gumma ibga, minnuku intu, hau, naaʔiba, ka dasso birma da, baburaay, bigi naaʔib, hana al gumna, al gumna ka dasso arabi, (24:00)

<X> wallaahi

<D> šeex jarma hu bas

<I> inti sawweeti voot

<X> fi l boot, al awwalaani walla al hassa, al awwalaani sayyeet, amma ma ana mašeet, hu bas biwaddí birmi haw bíji,⁷ (24:21)

<I> kan raajil radʔaani biyaaxud mara arabiyye, bilkallamo ayy luqa

<D> kan šaba birnaay axad leya arabiye da, bilkallamo be ayy luqqa

<X> kan ma baarif al luqqa al arabiya da tilkallam leiya be al luqqa at taarifha , kan ma taarif luqqa marta wahid , kan tilkallam be luqutta bas, kan tasma borno da, amma kan ana da, kan ana di, hassa gaade maaʔ, amma kan marák kula al birnaay ma báaxuda, ma badoor al borno, ma badoor ar radʔaana marra wahid, a baaxud da arabi bas arabi da kan faqara šunu kula arabi bas, ašaan an nisbe ale al ahal , an naadim da kan taaxud al mišilak da, ma bihaqqirak, amma al qér da, kan mišil inda da buguul usbaab inda da bas axatta, aa, da bas (25:18)

⁵ bi-ʔaawən-ii-na. Unusual form bi = 3M, -ii = 2F. Grammatically speaking, this is a mistake.

⁶ = English.

⁷ I. e. the husband votes on behalf of the wife.

<I> kan raajil arabi biyaaxud mara ajanabiyye

<X> ha bilkallam kan, hu al axatha da ma bilkallam leha be rid'aanta, wa ahala da, kan ma biarfu ar rid'aana da al bilkallam leha be al arab bis yam tasma hi kula, ma fihimta , kan ar raajil az zawajha da, bilkallam laha be hu yam máša axatha da, kan ma baarif kan ma baarif ridaanítha da wal baaxutha mafi, ma jalaso, tidooriini budoor ayyé, gabul al?aaxado , wa be kalaamhum da baju bagoodu humma ambeenaathum bahajju, baárfu šuqulhum wa, barra, an naas ma baarfu leha lugga bilkallamo leha be luqqa al arabiye lamman tasma (25:58)

<I> taad'i bittiki le yatu fiihum

<X> fih, fih, da ma min al waaldé, min al waalde amma di, as saqiir gamma saqiir šiil xud', ma basəma, kan təguul leye ke, as saqiir gamma dahaaba saqayir, hassa mišil uleedii da, kan nilkallam leiya be hausa da, kan gamma bisəma šunu, besəma al hausa sei, wa kan nalkallam ley be al arabi kan gamma besəma šunu, kan alkallám le be al arabi da, kan yam gamma kulla, besəma al arabi besəma al hausa da, amma alkallám leya be hawsa da, baaden ma bagdar bəsəma al arab, haa, ha ma min al waalde, kef humma arab wa ma bilkallamo le iyaalhum be l árab da, ma min al amm, (26:56)

<I> bittiki

<X> ha ma gaado , al mugaat, al mugaat, aa gaado

<I> raajileen jaaki budooru bittiki

<X> maaum le bisəma l arab, walla baand'i le a baand'i le l árab al ma bisəma bas,

<I> mala

<X> ha ašaan daak sími samayaan sei, daak da, hinaak da šuqula sam?aan bas, amma juduuda walla arab mafi, amma aj juduuda arab da, kan akiid kan wuldo kula ankuun sayiira binši bəkant al arab (27:53)

<I> ?

<X> bubgo mišil abuhum , ma buru, šaan amum di, kan indaha fikure da, tilkallam le sayiirha be luqqa al arabiya sey, xalaas baadén da, bufuut abú, walla gul kék kalaami da fasíl a, da bas,

<D> aa

<X> inta luqutak šunu, a?a luqatak ke šunu, ambaakir xalli, bukura yiji leeha, hi di di, min gammat ke fi dáar bařra tijlis leiya jalasa ziyaada min hiilí ana kula, (28:51)

<D> hi gaal ti?arif, ankuun hi sei taxájal

<X> mat taxájal mat taxájal, ma as su?aal, an níšide ma zeene, ambaakir da, ana maaše al hille, bukura da ta?aal, sai jai tisajjin

<D> binši le daarhum ,

<X> yoo xalaas maaši,

<D> laleek, keef, keef

<X> ta?aal ma inda surwaal kula,

[child speaks Hausa]

<D> dugut inti šába magad al árab, ke fi dáar di ke da, šifti keef humma katiiriin walla šiyiin, (29:45)

<X> katiiriin milabbidiin raassum bis, walla šiyiin,

<D> maala milabbidiin raasəm

<X> ašaan ma bidooru, al hille cat ille bígat rad'd'aana, ma bədooru bintazuru nafishum marra waid ké, ašaan bifuutu da, hassa amis da, ašaan yam sheex jarma rikíb bígi gumnaay da, sai šafó, xúsur sei, sei hassado fooga yamma gammo dalló, ha da bas ašūqul al ma bidoorú da, aa hassa kan humma ař rad'd'aana al ajanabiyyiin ambeenaathum da, məqassidiin, da bugoodu, da

baburaay da margaay hasa al hakamo hau addallo, amma al arabi da, kam šuhúur ga??athin,
ha da bas humma ma bədooru bášoro nafíshum da, (30:22)

<D> ha šaba dugut luqud al arabiye di, fi fi d daar di, tišiiifia maaše tizayyid walla naakse,

<X> hasa da zaide,

<D> zaide ha keef zaide, waššifí leena,

<X> hasa ašaan humma auwal da, humma kan bisauwu šunu kulla buguulu ma lammaana,
hasa min humma kula rafo řaašhum , wa lammo sauwo léum kloob hau ke da, ma xalaas faato
raašəm a, da bas aš šuqul al gul zaayidiin fooga da, (30:46)

<D> wa fi šoofki ke, gil al ilim da, laazzum yawaara a

<X> lazzhum yaawara, hasa da al yoom humma zathum raashum anfátah , as saqíir kan
gamma bas d'awaali bidussú al girá, awwal da ma budooru al gərá, buguulu kan gareena nilgu
šunu, amma al yoom da bigarru sei, al yoom da